

USTAWA

z dnia 2022 r.

o ochronie ludności¹⁾

Rozdział 1 Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) zasady organizacji i funkcjonowania ochrony ludności oraz zadania z nią związane;
- 2) organy właściwe w zakresie ochrony ludności oraz inne podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności;
- 3) zasady informowania, ostrzegania i alarmowania przed zagrożeniami oraz edukacji społeczeństwa;
- 4) prawa i obowiązki obywateli w zakresie ochrony ludności;
- 5) zasady finansowania zadań ochrony ludności.

Art. 2.

1. Ochrona ludności stanowi zintegrowaną działalność organów administracji publicznej i podmiotów realizujących zadania ochrony ludności mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa obywateli, porządku publicznego, ochronę życia i zdrowia osób przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochronę mienia, środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego na wypadek wystąpienia sytuacji zagrożenia, poprzez:

- 1) zapewnienie warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz zapewnienie podstawowych warunków przetrwania w sytuacjach zagrożenia;
- 2) zapewnienie współpracy wszystkich systemów ratowniczych, monitorowania, ostrzegania i alarmowania, powiadamiania o zagrożeniach, a także organów, służb i innych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności;

¹⁾ Niniejsza ustawa zmienia następujące ustawy: ustawę z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz zmianie niektórych ustaw, ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawę z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym, ustawę z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 18 kwietnia 2002 r. stanie kłęski żywiołowej, ustawę z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

- 3) merytoryczne, organizacyjne, rzeczowe i finansowe wsparcie organizacji pozarządowych w zakresie wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności, a w szczególności społecznych organizacji ratowniczych, humanitarnych i wolontariatu;
 - 4) organizowanie i koordynowanie pomocy humanitarnej;
 - 5) zapewnienie zasobów, które mogą być wykorzystane w celu realizacji zadań ochrony ludności;
 - 6) edukację społeczeństwa w zakresie kształtowania świadomości zagrożeń i pożądanych zachowań na wypadek ich wystąpienia.
2. Celem ochrony ludności jest także wspieranie przedsięwzięć ochrony ludności poza granicami kraju w ramach pomocy humanitarnej, ratowniczej, technicznej i eksperckiej, w trybie i na zasadach wynikających z prawa międzynarodowego i zawartych umów.

Art. 3.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) pomocy doraźnej - rozumie się przez to zaopatrzenie w niezbędne do przetrwania środki pierwszej potrzeby takie jak: żywność, woda, energia, podstawowe warunki sanitarne w początkowej fazie działań ratowniczych, do czasu objęcia poszkodowanych świadczeniami systemu pomocy społecznej;
- 2) pomocy humanitarnej – należy przez to rozumieć działania organów administracji publicznej oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności, prowadzonych w celu udzielenia pomocy ludności dotkniętej skutkami klęsk żywiołowych, kryzysów, konfliktów zbrojnych, konsekwencjami wymuszonej migracji, realizowaną na zasadach bezstronności, neutralności i niezależności, a także adekwatności i szybkości reagowania;
- 3) programie ochrony ludności – należy przez to rozumieć strategię poprawy bezpieczeństwa jako wynik diagnozy stanów faktycznego i prawnego w tej dziedzinie, stanowiącej podstawę zidentyfikowania potrzeb i kierunków niezbędnych rozwiązań, określającą priorytety w realizacji zadań ochrony ludności, sposoby realizacji tych zadań oraz niezbędne do tego zasoby;
- 4) sytuacji zagrożenia – należy przez to rozumieć każde zdarzenie, którego wystąpienie stwarza zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub mogące spowodować znaczne straty w ich mieniu a także środowisku naturalnym;
- 5) zasobach – należy przez to rozumieć siły i środki, które mogą być wykorzystywane w celu realizacji zadań ochrony ludności, w tym ludzi, infrastrukturę, materiały i środki finansowe oraz bazy danych i systemy informatyczne.

Art.4.

Podmiotami realizującymi cele i zadania ochrony ludności, zwanymi dalej „podmiotami ochrony ludności”, są :

- 1) organy administracji publicznej i urzędy obsługujące te organy;
- 2) Rządowe Centrum Bezpieczeństwa;
- 3) Państwowa Straż Pożarna;
- 4) podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 5) ochotnicze straże pożarne i inne podmioty ratownicze niewchodzące w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 6) zakłady opieki zdrowotnej oraz jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- 7) służby, inspekcje i straże w ramach swojej właściwości;
- 8) samorządowe jednostki organizacyjne;
- 9) podmioty zarządzające systemami monitorowania sytuacji zagrożeń;

- 10) podmioty realizujące zadania z zakresu powiadamiania ratunkowego, ostrzegania i alarmowania ludności;
- 11) organizacje pozarządowe realizujące zadania ochrony ludności, a w szczególności społeczne organizacje obowiązane do realizacji zadań ochrony ludności;
- 12) podmioty realizujące pomoc humanitarną;
- 13) inne organizacje ratownicze.

Rozdział 2

Zadania związane z ochroną ludności

Art.5.

1. W ramach ochrony ludności wykonywane są zadania:

- 1) związane z możliwością wystąpienia sytuacji zagrożenia, polegające na:
 - a) monitorowaniu zagrożeń i szacowaniu ryzyka ich wystąpienia;
 - b) przygotowaniu organizacyjnym i rzeczowym do reagowania;
 - c) przygotowanie warunków do ochrony ludności, w tym warunków do ewakuacji ludności, miejsc czasowego pobytu i budowli ochronnych, zabezpieczenia mienia;
 - d) szkoleniu podmiotów ochrony ludności oraz ich przygotowaniu do współdziałania, w tym prowadzenie ćwiczeń;
 - e) opracowywaniu i wdrażaniu programów ochrony ludności;
 - f) tworzeniu rezerw zasobów służących ochronie ludności;
 - g) prowadzeniu edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności, w tym kształtowanie świadomości zagrożeń i pożądanych zachowań społecznych, również wynikających z zagrożeń czasu wojny;
 - h) planowaniu i przygotowaniu procesu podniesienia poziomu gotowości do reagowania podmiotów ochrony ludności;
 - i) planowaniu i przygotowaniu procesu przekształcenia podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej.

- 2) związane z wystąpieniem sytuacji zagrożenia, polegające na:
 - a) informowaniu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności;
 - b) wymianie i analizowaniu informacji pochodzących z systemów monitorowania sytuacji zagrożeń pomiędzy podmiotami ochrony ludności;
 - c) wskazywaniu i oznaczaniu stref niebezpiecznych;
 - d) reagowaniu i podejmowaniu interwencji oraz działań ratowniczych przez właściwe podmioty ochrony ludności;
 - e) zapewnieniu funkcjonowania służb użyteczności publicznej;
 - f) zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego;
 - g) zapewnieniu ochrony przed skutkami zagrożeń chemicznych, biologicznych i radiacyjnych, a także likwidowaniu skutków spowodowanych ich wystąpieniem;
 - h) prowadzeniu ewakuacji ludności;
 - i) zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
 - j) zapewnieniu osobom poszkodowanym opieki medycznej, psychologicznej a także pomocy prawnej;
 - k) informowaniu rodzin o poszkodowanych;
 - l) zapewnieniu warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych;
 - m) organizowaniu lub koordynowaniu udzielania i przyjmowania pomocy humanitarnej;
 - n) doraźnym grzebaniu zmarłych.

1. Zadania, o których mowa w ust.1, są wykonywane przez podmioty ochrony ludności, w zależności do rodzaju sytuacji zagrożenia i właściwości podmiotu, w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie oraz w przepisach właściwych dla tych podmiotów.
2. Podmioty ochrony ludności, o których mowa w art. 4 pkt 4-10, obowiązane są do współpracy z organami właściwymi terytorialnie w sprawach ochrony ludności w zakresie określonym ustawą oraz w planach zarządzania kryzysowego, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261.).

Rozdział 3

Organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności

Art. 6.

1. Organami administracji publicznej właściwymi w sprawach ochrony ludności, zwanymi dalej „organami ochrony ludności”, są:
 - 1) wójt (burmistrz, prezydent miasta);
 - 2) starosta, jako przewodniczący zarządu powiatu;
 - 3) wojewoda;
 - 4) marszałek jako przewodniczący zarządu województwa;
 - 5) minister właściwy do spraw wewnętrznych;
 - 6) inni ministrowie kierujący działami administracji rządowej, którym podlegają bądź są przez nich nadzorowane podmioty ochrony ludności, o których mowa w art. 4.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony ludności oraz sprawuje nadzór nad realizacją zadań z zakresu ochrony ludności przez organy administracji rządowej właściwych w sprawach ochrony ludności.
3. Organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 - 4, w zakresie wskazanym w ustawie odpowiadają za realizację zadań ochrony ludności, odpowiednio na obszarze gminy, powiatu i województwa.
4. Do wykonywania części zadań związanych z ochroną ludności, określonych w art. 11 ust. 2, minister właściwy do spraw wewnętrznych może upoważnić Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.
5. Starosta oraz wojewoda może upoważnić odpowiednio komendanta powiatowego (miejskiego) lub komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej do wykonywania części zadań z zakresu ochrony ludności, określonych odpowiednio w art. 8 i 10.
6. Starosta obowiązany jest poinformować właściwego terytorialnie wojewodę o sposobie i zakresie wykonanego upoważnienia, o którym mowa w ust. 5.
7. Wojewoda obowiązany jest poinformować ministra właściwego do spraw wewnętrznych o sposobie i zakresie wykonanego upoważnienia, o którym mowa w ust. 5.

Art. 7.

1. Do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) jako organu ochrony ludności na obszarze gminy, należy:
 - 1) realizacja w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust. 1;
 - 2) inicjowanie i organizowanie współpracy między podmiotami wykonującymi zadania ochrony ludności, działającymi na obszarze gminy;
 - 3) planowanie, zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia;
 - 4) koordynowanie funkcjonowania ochrony ludności na terenie gminy;

- 5) nadzorowanie w ramach posiadanych kompetencji realizacji zadań ochrony ludności przez podmioty ochrony ludności;
 - 6) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania sytuacji zagrożeń oraz alarmowania i ostrzegania ludności;
 - 7) wspieranie społecznych organizacji ratowniczych;
 - 8) umożliwienie uczestnictwa radnych i pracowników urzędu gminy w szkoleniach i ćwiczeniach;
 - 9) sporządzanie informacji o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności.
2. Do zadań rady gminy, w zakresie zapewnienia ochrony ludności na obszarze gminy, należy:
- 1) planowanie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności w uchwalanym budżecie gminy;
 - 2) zatwierdzanie w drodze uchwały, gminnego programu ochrony ludności;
 - 3) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności, określonych w gminnym programie ochrony ludności.
3. Informację, o której mowa w ust. 2 pkt 3, rada gminy podaje do publicznej wiadomości.

Art. 8.

1. Do zadań starosty jako organu ochrony ludności na obszarze powiatu, należy:
- 1) realizacja w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust. 1;
 - 2) inicjowanie i organizowanie współpracy w zakresie ochrony ludności pomiędzy gminami oraz organizacjami i podmiotami wykonującymi zadania ochrony ludności, działającymi na obszarze powiatu;
 - 3) zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności;
 - 4) koordynowanie realizacji zadań ochrony ludności na terenie powiatu;
 - 5) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania zagrożeń oraz ostrzegania, alarmowania i informowania ludności w sytuacjach zagrożeń;
 - 6) udzielanie pomocy samorządom gminnym w zakresie realizacji zadań dotyczących ochrony ludności, w szczególności obejmujących:
 - a) pozyskiwanie i wykorzystywanie niezbędnych zasobów,
 - b) skierowanie, na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta), posiadanych sił i środków do działań na teren gminy w sytuacjach zagrożeń;
 - c) wspólną realizację przedsięwzięć będących jednocześnie zadaniami zarówno samorządu powiatowego i gminnego,
 - d) udzielanie pomocy organizacyjno-planistycznej przez powiatowe organy, służby, inspekcje i straże;
 - 7) organizacja szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności dla organów powiatu oraz pracowników urzędu powiatowego;
 - 8) sporządzanie informacji o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności;
 - 9) prowadzenie ewidencji organizacji, o których mowa w art. 4 pkt 11-13.
2. Do zadań rady powiatu, w zakresie ochrony ludności na obszarze powiatu, należy:
- 1) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności w uchwalanym budżecie powiatu;
 - 2) zatwierdzanie, w drodze uchwały, powiatowego programu ochrony ludności;

- 3) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji starosty o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności, określonych w powiatowym programie ochrony ludności.
3. Informację, o której mowa w ust. 2 pkt 3, rada powiatu podaje do publicznej wiadomości.

Art. 9.

1. Do zadań marszałka jako organu ochrony ludności, należy:
 - 1) realizacja w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust.1;
 - 2) uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego województwa zadań ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska, w tym budowli ochronnych, o których mowa w odrębnych przepisach;
 - 3) realizacja programów edukacyjnych z zakresu ochrony ludności;
 - 4) opracowywanie i realizacja wojewódzkiego programu ochrony ludności, o którym mowa w art. 19.
 - 5) sporządzanie informacji o stanie przygotowań samorządu województwa do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności.
2. Zarząd województwa uczestniczy w realizacji zadań z zakresu ochrony ludności wynikających z jego kompetencji.
3. Do zadań sejmiku województwa należy:
 - 1) zatwierdzanie w drodze uchwały wojewódzkiego programu ochrony ludności;
 - 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji marszałka o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań ochrony ludności, określonych w wojewódzkim planie ochrony ludności.
4. Informację, o której mowa w ust. 3 pkt 2, sejmik województwa podaje do publicznej wiadomości.

Art. 10.

1. Do zadań wojewody jako organu ochrony ludności na obszarze województwa, należy:
 - 1) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez gminy i powiaty oraz przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności w województwie;
 - 2) realizacja w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust.1;
 - 3) koordynacja funkcjonowania ochrony ludności na obszarze województwa;
 - 4) zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności oraz opracowywanie sprawozdań i wdrażanie wniosków z tych ćwiczeń;
 - 5) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności;
 - 6) materialne i finansowe wspieranie gmin i powiatów w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej;
 - 7) tworzenie i utrzymywanie wojewódzkich zasobów ochrony ludności;
 - 8) inicjowanie i koordynowanie współpracy gmin i powiatów w zakresie pozyskiwania i wykorzystania zasobów poprzez wymianę informacji o posiadanych zasobach i potrzebach w tym zakresie;
 - 9) wnioskowanie do terenowych organów wojskowych o nadawanie przydziałów dla personelu przeznaczonego do realizacji zadań obrony cywilnej;
 - 10) opiniowanie programów ochrony ludności, o których mowa w art 9 ust. 1 pkt 4;

- 11) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności na terenie województwa;
 - 12) kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności w województwie;
 - 13) opracowywanie informacji i analiz dotyczących ochrony ludności w województwie;
2. Wojewoda może wspierać samorząd gminny i powiatowy w realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, dotyczących utrzymania systemów ostrzegania i alarmowania, budowli ochronnych i innych zadań będących w jego kompetencji, przekazując im odpowiednie środki rzeczowe lub finansowe na ich wykonanie.
3. W warunkach braku możliwości zapewnienia zasobów, które mogą być wykorzystane do realizacji zadań ochrony ludności w sytuacji zagrożenia, wojewoda może wnioskować o użycie pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do wykonywania zadań, w trybie i zakresie o którym mowa w art. 25 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261, 583).
4. Minister właściwy do spraw administracji określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb ewidencjonowania zasobów, o których mowa w ust 1 pkt 11 oraz w art. 8 ust. 1 pkt 9, z uwzględnieniem zasobów osobowych wyposażenia, możliwości i zasad ich dysponowania.

Art. 11.

1. Do zadań ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie ochrony ludności, należy:
 - 1) analizowanie zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności oraz informacji pochodzących z systemów monitorowania zagrożeń;
 - 2) przygotowywanie i wdrażanie rozwiązań organizacyjnych na potrzeby ochrony ludności;
 - 3) realizacja w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust.1;
 - 4) koordynowanie funkcjonowania ochrony ludności na obszarze kraju;
 - 5) koordynowanie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych;
 - 6) określanie zasad i procedur udzielania i przyjmowania oraz koordynowania pomocy humanitarnej;
 - 7) opracowywanie założeń programowych oraz kierunków kształcenia i szkolenia w zakresie ochrony ludności;
 - 8) opracowywanie i zatwierdzanie krajowego programu ochrony ludności, z zastrzeżeniem ust.2 pkt 6;
 - 9) inicjowanie działalności naukowo-badawczej dotyczącej ochrony ludności;
 - 10) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych niezbędnych do realizacji zadań własnych oraz przez podległe i nadzorowane jednostki w zakresie ochrony ludności;
 - 11) przygotowywanie propozycji do projektu budżetu państwa w zakresie ochrony ludności;
 - 12) prowadzenie działalności inwestycyjnej w zakresie ochrony ludności o charakterze ogólnokrajowym;
 - 13) analizowanie corocznych wydatków podmiotów ochrony ludności na zadania związane z ochroną ludności;
 - 15) planowanie rezerw na potrzeby ochrony ludności w ramach rezerw strategicznych określonych w art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz.U. z 2022 poz.637).
 - 14) utworzenie ewidencji rezerw osobowych służących ochronie ludności, w szczególności składającej się z oficerów i podoficerów polskich służb mundurowych będących się w rezerwie lub w stanie spoczynku; sposób i tryb wykorzystania tych

rezerw będzie określany w krajowym programie ochrony ludności, stosownie do występujących potrzeb i możliwości.

- 15) zapewnienie popularyzowania wiedzy o bezpieczeństwie i ochronie ludności wśród społeczeństwa.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może upoważnić Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do wykonywania części zadań ochrony ludności w zakresie:
- 1) koordynowania wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności na obszarze kraju;
 - 2) analizowania potencjalnych sytuacji zagrożeń i oceny ryzyka ich wystąpienia;
 - 3) organizowania i koordynowania udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju;
 - 4) tworzenia i utrzymania zasobów ochrony ludności przeznaczonych do natychmiastowego wykorzystania na obszarze kraju;
 - 5) popularyzowania wiedzy z zakresu ochrony ludności wśród społeczeństwa, w tym kształtowanie świadomości o sytuacjach zagrożeń i pożądanych zachowań społecznych;
 - 6) opracowywania i uzgadniania z organami administracji publicznej właściwymi w sprawach ochrony ludności krajowego programu ochrony ludności;
 - 7) organizowania i realizowania współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności;
 - 8) planowania potrzeb w odniesieniu do środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności, w tym organizowania i koordynowania udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju.

Art. 12.

Do zadań ministrów, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 6, należy realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust. 1, w szczególności w zakresie:

- 1) analizowania zagrożeń mających wpływ na ochronę ludności oraz informacji pochodzących z systemów monitorowania zagrożeń;
- 2) przygotowania i szkolenia personelu podległych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności do współdziałania z właściwymi organami ochrony ludności, w tym prowadzenia ćwiczeń;
- 3) przygotowania warunków do ochrony ludności, zabezpieczenia mienia oraz zapewnienia warunków do ewakuacji i czasowego schronienia;
- 4) nadzoru nad wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności przez podległe im podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności;
- 5) inicjowania działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności;
- 6) planowania potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności,
- 7) udzielanie ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informacji niezbędnych do opracowywania krajowego planu ochrony ludności.

Art. 13.

1. Zarząd powiatu udziela gminom na terenie powiatu pomocy w realizacji zadań ochrony ludności w przypadku, gdy zasoby i możliwości działania tych gmin uległy wyczerpaniu bądź

są niewystarczające do realizacji nałożonych na nie zadań. Udzielenie pomocy odbywa się na wniosek zainteresowanej gminy.

2. Samorząd województwa udziela powiatom na terenie województwa pomocy w sprawach ochrony ludności w przypadku, gdy zasoby i możliwości działania powiatu uległy wyczerpaniu bądź są niewystarczające do realizacji nałożonych na nie zadań. Udzielenie pomocy odbywa się na wniosek zainteresowanego powiatu.

3. Organy gminy i powiatu zawierają porozumienia lub umowy o współdziałaniu w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1-6 i art. 8 ust. 1 pkt 1-6, określając formę i zakres możliwej do udzielenia pomocy, o której mowa w ust. 1.

4. Organy samorządu województwa i organy powiatu zawierają porozumienia lub umowy o współdziałaniu w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1-6 i art. 9 ust. 1 pkt 1 i 3, określając formę i zakres możliwej do udzielenia pomocy, o której mowa w ust. 2.

5. O formie i zakresie udzielonej pomocy organy, o których mowa w ust. 3 i 4, informują właściwego terytorialnie wojewodę.

Rozdział 4

Zasady informowania, ostrzegania i alarmowania przed zagrożeniami

Art. 14.

1. Informowanie ludności o możliwych zagrożeniach dla ich zdrowia i życia, mienia i środowiska oraz ostrzeganie i alarmowanie w sytuacjach zagrożeń jest obowiązkiem organów ochrony ludności i polega na przekazywaniu informacji, w tym także w formie komunikatów ostrzegawczych i alarmowych, o możliwości wystąpienia zagrożenia, przewidywanym rozwoju sytuacji, sposobach zapobiegania i postępowania w przypadku jego powstania.

2. Podmioty zarządzające systemami monitorowania sytuacji zagrożeń są obowiązane do niezwłocznego przekazywania organom ochrony ludności, informacji o możliwości wystąpienia sytuacji zagrożenia i przewidywanej skali jego zasięgu.

3. Organy ochrony ludności, zgodnie z właściwością terytorialną, wykonują zadania, o których mowa w ust. 1, poprzez:

- 1) wydawców dzienników lokalnych i ogólnopolskich;
- 2) nadawców programów radiowych i telewizyjnych;
- 3) operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych;
- 4) systemy alarmowe i nagłaśniające.

4. Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe rozpowszechnia się w formie:

- 1) informacji telewizyjnych lub radiowych nadawanych przez operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych, informacji graficznych i innych wizualnych wiadomości tekstowych w trakcie emisji programów o zasięgu stosownym do zagrożenia;
- 2) krótkich wiadomości tekstowych lub wiadomości poczty głosowej przesyłanych abonentom znajdującym się w zagrożonym rejonie;
- 3) komunikatów przesyłanych środkami komunikacji elektronicznej na adresy abonentów w zagrożonym rejonie;
- 4) informacji zamieszczonych w Internecie;
- 5) innych sposobów, zwyczajowo przyjętych w danej społeczności.

Art. 15.

Redaktorzy naczelni dzienników, nadawcy programów radiowych i telewizyjnych oraz operatorzy publicznych sieci telekomunikacyjnych są obowiązani po otrzymaniu komunikatów, o których mowa w art. 14 ust. 1, do ich nieodpłatnego i niezwłocznego publikowania, zamieszczania lub przekazywania.

Rozdział 5

Prawa i obowiązki obywateli w zakresie ochrony ludności

Art. 16.

Osoby zaalarmowane lub poinformowane o zagrożeniu, są obowiązane do:

- 1) zachowania się w sposób zgodny z komunikatem przekazanym przez właściwy organ administracji publicznej;
- 2) podjęcia we własnym zakresie działań mogących zmniejszyć skutki zagrożenia, mających na celu ochronę zdrowia, życia i mienia;
- 3) przekazania informacji o zagrożeniach i sposobach postępowania osobom, co do których nie ma pewności, że treść komunikatu do nich dotarła, w ramach posiadanych możliwości.

Art. 17.

Każdy, kto spostrzeże zjawisko mogące stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić właściwe służby ratownicze, a także do czasu ich przybycia, udzielić pomocy osobom znajdującym się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Art.18.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub wojewoda mogą wprowadzić obowiązek świadczeń osobistych, o których mowa w art. 22 ust.1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. 2017 poz. 1897.) w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia dotyczących:

- 1) ewakuacji z miejsc zagrożenia;
- 2) zabezpieczenia własnych ujęć wody i środków spożywczych przed zanieczyszczeniem lub skażeniem;
- 3) wykonywania pomocniczych czynności ratowniczych w sytuacji zagrożenia, bez narażania własnego zdrowia lub życia, nie dłużej niż do chwili ustąpienia sytuacji zagrożenia.

Rozdział 6

Programy ochrony ludności

Art. 19.

1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta oraz marszałek województwa opracowują wieloletnie programy ochrony ludności odpowiednio dla gminy, powiatu i województwa obejmujące:

- 1) zadania niezbędne do wykonania, poprawiające bezpieczeństwo obywateli polegające na:
 - a) przygotowaniu planów i zamierzeń koniecznych do realizacji przedsięwzięć w infrastrukturze technicznej lądowej i wodnej, zmniejszającej ryzyko powstania sytuacji zagrożeń bądź ograniczających ich rozległość,

- b) przygotowaniu niezbędnych zasobów, utworzeniu rezerw materiałowych, oraz opracowaniu i wdrożeniu rozwiązań organizacyjnych określonych zadaniami, o których mowa w art.5 ust.1;
 - 2) określenie sposobów, priorytetów, kosztów i możliwości realizacyjnych planowanych przedsięwzięć, a także harmonogramy ich realizacji;
 - 3) określenie form i sposobów edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności uwzględniające kształtowanie świadomości potencjalnych zagrożeń i pożądanych zachowań społecznych.
2. Organ opracowujący program, o którym mowa w ust. 1, zasięga opinii zainteresowanych organów ochrony ludności oraz podmiotów ochrony ludności w zakresie ich dotyczącym.
 3. Programy, o których mowa w ust.1, mogą być programami wspólnymi właściwych organów ochrony ludności i są opracowywane na okres określany w strategii rozwoju, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).
 4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, organy obowiązane do opracowania programów zawierają stosowne porozumienia bądź umowy o współdziałaniu w tym zakresie wskazując organ odpowiedzialny za realizację tego zadania.
 5. Program opracowywany przez marszałka województwa stanowi część strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 547.) i wymaga uzyskania opinii właściwego miejscowo wojewody.
 6. Programy ochrony ludności, o których mowa w ust. 1 sporządzane są na okres pięciu lat i podlegają one systematycznej corocznej aktualizacji na podstawie informacji, o których mowa w art. 7 ust. 2 pkt 3, art. 8 ust. 2 pkt 3 i art. 9 ust. 3 pkt 2.
 7. Samorząd województwa może wspierać finansowo i rzeczowo realizację programów, o których mowa w ust.1, w zakresie określonym w strategii, o której mowa w ust. 3.
 8. Krajowy program ochrony ludności, o którym mowa w art. 11 ust. 2 pkt 6, sporządza się na okres pięciu lat i podlega on systematycznej corocznej aktualizacji, w szczególności na podstawie prowadzonych analiz potencjalnych sytuacji zagrożeń i oceny ryzyka ich wystąpienia, wymaganych i dostępnych zasobów, oraz rozwiązań prawnych i organizacyjnych mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności.

Rozdział 7

Edukacja w zakresie ochrony ludności

Art. 20.

1. Zapewnienie powszechności kształcenia i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ludności jest obowiązkiem właściwych w tym zakresie organów państwa i stanowi podstawę jego przygotowania do radzenia sobie w sytuacjach zagrożeń jako jedno z podstawowych zadań ochrony ludności.
2. Edukacja w zakresie ochrony ludności jest realizowana przez nauczanie w systemie szkolnym oraz kształcenie w szkołach wyższych. Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, z wyjątkiem uczniów szkół dla dorosłych działających w systemie oświaty, podlegają obowiązkowi edukacji w zakresie ochrony ludności.
3. Służby, inspekcje i straże, w ramach swoich kompetencji, podają w celach edukacyjnych do publicznej wiadomości informacje dotyczące pożądanych zachowań w sytuacji zagrożenia.
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób, tryb i formy kształcenia, o którym mowa w art. 7 ust.1 pkt 7, art. 8 ust. 1 pkt 7 i art. 10 ust.1 pkt 4, uwzględniając potrzebę wykonania obowiązków, o których mowa w ust. 1.

5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób realizacji zadań edukacji w zakresie ochrony ludności, z uwzględnieniem potrzeby stałego podnoszenia świadomości młodzieży na temat zagrożeń oraz kształtowania pożądaných zachowań na wypadek ich wystąpienia.

Rozdział 8

Zapewnienie schronienia dla ludności i zabezpieczenie mienia w sytuacji zagrożenia

Art.21.

1. W celu zapewnienia ochrony ludności oraz zabezpieczenia ruchomych zabytków kultury, szczególnie ważnej dokumentacji, cennych i ważnych urządzeń, zabezpieczenia i ochrony zapasów żywności i leków przed skutkami sytuacji zagrożeń dotyczących w szczególności zdarzeń o charakterze terrorystycznym, skażeń wywołanych awariami przemysłowymi oraz działań wojennych, organy, o których mowa w art. 6 ust. 1, oraz pozostali ministrowie planują adekwatne do występujących zagrożeń niezbędne techniczno-organizacyjne przedsięwzięcia dotyczące:

- 1) wykorzystania części obiektów komunikacyjnych, handlowych, usługowych, magazynowych i innych;
- 2) przygotowania dotychczasowych budowli ochronnych;
- 3) doraźnego adaptowania pomieszczeń mogących być wykorzystanymi na potrzeby ochrony ludności;
- 4) planowania środków transportu umożliwiających ewakuację z miejsc zagrożenia ludzi i mienia;
- 5) przewidywanych miejsc ewakuacji.

2. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego przedsięwzięcia, o których mowa w ust.1 pkt 1 i 2, są podejmowane, o ile wynikają z odpowiednich wieloletnich programów ochrony ludności.

3. Warunki wykorzystania na określone cele obiektów, o których mowa w ust.1 pkt 1 i 2, określa organ ochrony ludności w przypadku gdy jest ich właścicielem bądź zarządcą, a w pozostałych przypadkach organ ochrony ludności, właściwy ze względu na miejsce lokalizacji obiektu zawiera umowę cywilnoprawną z właścicielami, określającą warunki, zasady finansowania i sposób użytkowania tego obiektu.

Rozdział 9

Funkcjonowanie obrony cywilnej

Art.22.

1. W razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny obiekty oraz formacje utworzone przez podmioty ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy lub działające z ich upoważnienia dla wypełnienia któregośkolwiek z zadań, o których mowa w art. 61 pkt (a) Protokołu Dodatkowego I do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego

ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.), stają się organizacjami obrony cywilnej.

2. Organizacjami obrony cywilnej stają się także podmioty niebędące podmiotami ochrony ludności, dla których organ ochrony ludności przewidział do wykonania zadania w zakresie zadań obrony cywilnej w drodze zawartej umowy cywilnoprawnej.

3. Organizacje obrony cywilnej nie mogą prowadzić działań, które na podstawie prawa międzynarodowego mogłyby pozbawić ich prawa do ochrony.

Art. 23.

1. W ramach planowania ochrony ludności na czas wojny, spośród osób zatrudnionych w podmiotach ochrony ludności, o których mowa w art. 4 oraz osób będących pracownikami bądź wolontariuszami podmiotów, o których mowa w art. 22 ust. 2, właściwy miejscowo organ ochrony ludności, w porozumieniu z właściwym miejscowo wojskowym centrum rekrutacji wyznacza osoby stanowiące personel organizacji obrony cywilnej.

2. Ewidencję osób stanowiących personel organizacji obrony cywilnej tworzą i prowadzą organy, o których mowa w ust. 1, w porozumieniu z właściwym miejscowo wojskowym centrum rekrutacji.

3. W ewidencji gromadzi się dane, o których mowa w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2022 r. poz. 655).

4. W przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 22 ust.1, personelowi organizacji obrony cywilnej wydawana jest karta i tabliczka tożsamości, o których mowa art. 78 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2022 r. poz. 655).

5. Personel organizacji obrony cywilnej, ujęty w ewidencji, o której mowa w ust. 2, wraz z odpowiednim sprzętem i wyposażeniem nie podlega mobilizacji do Sił Zbrojnych ani przydziałom organizacyjno-mobilizacyjnym do jednostek zmilitaryzowanych.

6. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji współpracują z właściwym miejscowo organem ochrony ludności w zakresie zapewnienia personelu odpowiednich do planowanych zadań obrony cywilnej, w szczególności uwzględniając posiadane kwalifikacje personelu w zakresie indywidualnych włączeń w przydziałach mobilizacyjnych rozwinięcia jednostek wojskowych.

Art. 24.

W razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny samorządy gmin i powiatów są obowiązane do wzajemnego udzielania pomocy w zakresie obrony cywilnej, niezależnie od zawartych uprzednio umów lub porozumień w tym względzie.

Art. 25.

Prawo do używania znaku obrony cywilnej jako godła lub znaku rozpoznawczego i ochronnego przysługuje w przypadkach i na zasadach określonych w konwencjach międzynarodowych.

Art. 26.

Zabronione jest używanie z naruszeniem art. 25 znaku lub nazwy „Obrona Cywilna” oraz innych znaków lub nazw stanowiących ich podobieństwo.

Art. 27.

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb działania organów, o których mowa w art. 6 ust. 1, w zakresie realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej dotyczących sposobu podwyższania gotowości do reagowania podmiotów ochrony ludności,

uwzględniając konieczność przygotowania podmiotów i organów ochrony ludności do wykonywania zadań w sytuacji kryzysowej, w stanie klęski żywiołowej, a także w czasie stanu wojennego i w czasie wojny.

Rozdział 10

Odszkodowania za szkody poniesione w związku z udziałem w działaniach ratowniczych związanych z ochroną ludności

Art. 28.

1. Kto w czasie wykonywania działań ratowniczych mających na celu ochronę ludności poniósł, bez własnej winy, szkodę na zdrowiu lub szkodę majątkową ma prawo do odszkodowania, o ile nie przysługuje ono na mocy odrębnych przepisów.
2. Jeżeli wskutek udziału w działaniach ratowniczych nastąpiła śmierć, prawo do odszkodowania przysługuje spadkobiercom, o ile nie przysługuje ono na mocy przepisów odrębnych.
3. Odszkodowanie nie przysługuje, jeżeli szkoda majątkowa powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub z winy osoby trzeciej, za którą Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności.
4. Roszczenie o odszkodowanie przechodzi na następców prawnych uprawnionego.
5. Do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 415-417².

Art. 29.

Odszkodowanie przysługuje od Skarbu Państwa.

Art. 30.

1. Odszkodowanie przyznaje się na pisemny wniosek poszkodowanego lub jego następców prawnych, złożony do właściwego wojewody.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:
 - 1) nazwę organu, do którego jest skierowany oraz określenie sprawy, której dotyczy;
 - 2) imię, nazwisko oraz adres wnioskodawcy;
 - 3) wysokość poniesionej szkody oraz czas, miejsce i okoliczności jej powstania;
 - 4) rodzaj uszczerbku, z którego wynikła szkoda;
 - 5) datę i podpis składającego pismo.
3. W przypadku śmierci poszkodowanego do wniosku należy dołączyć akt zgonu.

Art. 31.

1. Decyzję w sprawie odszkodowania wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce prowadzenia działań ratowniczych.
2. W przypadku, gdy szkoda majątkowa powstała na terenie dwóch lub więcej województw, właściwy do wydania decyzji jest wojewoda, do którego najpierw złożono wniosek.
3. Wojewoda wydaje decyzję w sprawie odszkodowania niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku.

²Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, 2320, z 2021 r. poz. 1509, 2459).

4. Od decyzji wojewody w sprawie odszkodowania przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 32.

1. Od decyzji organów, o których mowa w art. 31, w sprawie odszkodowania przysługuje osobie zainteresowanej odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, na zasadach i w terminach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.
2. Wniesienie odwołania, o którym mowa w ust. 1, nie wstrzymuje wykonania decyzji.
3. W sprawach przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych Skarb Państwa reprezentuje wojewoda.

Art. 33.

Do postępowania w sprawach, o których mowa w art.31, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 34.

Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o powstaniu szkody. Jednakże w każdym przypadku roszczenie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia zakończenia działań ratowniczych w czasie lub następstwie których szkoda powstała.

Art. 35.

W przypadku szkody poniesionej podczas ćwiczeń podmiotów ochrony ludności przepisy art. 28 – 34 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 11 Finansowanie ochrony ludności

Art. 36.

1. Finansowanie ochrony ludności na poziomie gminy i powiatu planuje się w ramach budżetów odpowiednio gmin i powiatów w szczególności na:
 - 1) utrzymanie gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności;
 - 2) utrzymania i odtwarzania niezbędnych zasobów ochrony ludności;
 - 3) realizację w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 5 ust.1.
2. Finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa i kraju planuje się w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i inni ministrowie kierujący działami administracji rządowej a także w budżecie Agencji Rezerw Materiałowych oraz odpowiednio w budżetach samorządów województw.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych i pozostałe organy administracji rządowej oraz wojewodowie planują środki na ochronę ludności w tym także na zadania zlecane samorządom terytorialnym, w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują w szczególności na:
 - 1) budowanie i odtwarzania niezbędnych zasobów ochrony ludności;
 - 2) wspieranie działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych;
 - 3) szkolenie organów i podmiotów ochrony ludności;
 - 4) przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań ochrony ludności przez administrację publiczną dotyczące w szczególności:
 - a) zapewnienia jednolitych systemów teleinformatycznych baz danych,

- b) obsługi, przetwarzania i przekazywania informacji z systemów monitorujących sytuacje zagrożeń,
 - c) przekazywania i wymiany informacji pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - d) wsparcia finansowego organów administracji publicznej i poszkodowanych wskutek wystąpienia sytuacji zagrożeń;
- 5) przygotowanie obrony cywilnej;
 - 6) rozbudowę i modernizację systemów ostrzegania i alarmowania ludności;
 - 7) utworzenie rezerwy celowej w budżetach na odszkodowania za szkody poniesione w związku z udziałem w działaniach ratowniczych.
4. Organy ochrony ludności, a także samorządy wojewódzkie, w ramach zadań własnych oraz strategii rozwoju województwa planują finansowanie wieloletnich programów ochrony ludności, o których mowa w art. 19 ustawy.
5. Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji i subwencji na zadania zlecone, o których mowa w ust. 3, określają przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054, 2270.) oraz ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, 1901, 1927).
6. Na finansowanie potrzeb w zakresie ochrony ludności przeznaczają się corocznie wydatki z budżetu państwa w wysokości nie niższej niż 0,5 % Produktu Krajowego Brutto.
7. Wartość Produktu Krajowego Brutto ustala się w oparciu o wartość określoną w założeniach budżetu państwa na dany rok i dotyczy tego samego roku, na który są planowane wydatki, o których mowa w ust. 6.

Rozdział 12

Przepisy karne

Art. 37.

1. Kto wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 17:
 - 1) nie powiadamia służb ratowniczych o zjawisku mogącym stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia, lub
 - 2) nie udziela pomocy osobom znajdującym się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiupodlega grzywnie lub karze ograniczenia wolności.
2. Kto uchyla się od obowiązku świadczeń osobistych określonych w art.18 podlega grzywnie lub karze ograniczenia wolności.
3. Rozpoznawanie spraw, o których mowa w ust. 1 i w ust. 2, następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia w postępowaniu przyspieszonym.

Art. 38.

1. Kto wbrew obowiązkowi wykonywania zadań obrony cywilnej, o których mowa w art. 22 ust.1, uchyla się od ich wykonywania w organizacji obrony cywilnej, podlega karze aresztu albo grzywny.
2. Kto wbrew przepisom ustawy używa znaku lub nazwy określonych w art. 25 i 26, podlega karze grzywny.
3. Rozpoznawanie spraw, o których mowa w ust. 1 i w ust. 2, następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 13

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 39.

W ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1509.) w art. 2a pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Krajowej Administracji Skarbowej i Państwowej Straży Pożarnej,”.

Art. 40.

W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969.) w art. 73 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie powołania nieletniego do zasadniczej służby wojskowej albo służby zastępczej, wykonywanie środków wychowawczych ustaje z mocy prawa.”.

Art. 41.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834.) w art. 7 ust. 1 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego i materiałów służących ochronie ludności;”.

Art. 42.

W ustawie z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczegółowych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz zmiany niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w pkt 7 uchyla się lit. j – l;
- 2) uchyla się art. 20.

Art. 43.

W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1 pkt 17 otrzymuje brzmienie:

„7) współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontrolnymi, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracji państwowej i rządowej, samorządu terytorialnego, organami właściwymi w sprawach ochrony ludności a także organizacjami społecznymi;”;

- 2) w art. 17 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami kontroli, w tym z Państwową Inspekcją Sanitarną, organami administracji państwowej i rządowej, organami samorządu terytorialnego, organami właściwymi w sprawach ochrony ludności oraz organizacjami społecznymi.”.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1990 r. Nr 43, poz. 253 i Nr 8, poz. 506, z 1991 r. Nr 95, poz. 425, Nr 114, poz. 492, Nr 107, poz. 464, z 1995 r. Nr 141, poz. 692 i Nr 90, poz. 446, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 2003 r. Nr 166, poz. 1612.

Art. 44.

W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2073, 2448) w art. 7 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Komórki organizacyjne urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych i jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa oraz związki zawodowe, funkcjonariusze i pracownicy tych jednostek nie mogą uczestniczyć w żadnej działalności, w tym gospodarczej, jeżeli działalność ta mogłaby prowadzić do wykorzystania autorytetu urzędowego, informacji służbowych lub środków publicznych do celów pozasłużbowych albo w sposób sprzeczny z ich przeznaczeniem.”.

Art. 45.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, 472, 1236, 2054 oraz z 2022 r. poz. 22.) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. O prawomocnych skazaniach osób podlegających obowiązkowi służby wojskowej na karę pozbawienia wolności bez zawieszenia jej wykonania, jak również o zmianach dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności, sąd zawiadamia również organy właściwe w sprawach obowiązku obrony Ojczyzny, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach.”.

Art. 46.

W ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. Wewnętrzne służby ochrony w zakresie ochrony osób i mienia współpracują z Policją, jednostkami ochrony przeciwpożarowej, podmiotami ochrony ludności, których mowa w art. 4 ustawy z dniao ochronie ludności (Dz.U. Nr, poz.) oraz strażami gminnymi (miejskimi).”;

2) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady współpracy specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych z Policją, jednostkami ochrony przeciwpożarowej, podmiotami ochrony ludności oraz strażami gminnymi (miejskimi), uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.”.

Art. 47.

W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1893, 2368, 2469 oraz z 2022 r. poz. 350.) w art. 29 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ochrony ludności i obrony cywilnej;”;

2) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Szefa Urzędu do spraw Cudzoziemców, Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz Służby Ochrony Państwa.”.

Art. 48.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528.) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:
„16) ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej oraz zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego i materiałów służących ochronie ludności;”,
- 2) ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin, z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”.

Art. 49.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 11 w ust. 2 dodaje się pkt 10 w brzmieniu:
„10) projektowanie i tworzenie rozwiązań infrastrukturalnych zwiększających poziom ochrony ludności w sytuacjach zagrożeń.”;
- 2) w art. 14 w ust. 1 pkt 14 otrzymuje brzmienie:
„14) bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności.”.

Art. 50.

W ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 741.) w art. 29 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) jednostek wojskowych i innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, a także skoszarowanych jednostek policyjnych.”.

Art. 51.

W ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, 2368, z 2022 r. poz. 88, 258.) w art. 342 ust. 1 i 2 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Organy wykonujące kontrolę oraz minister właściwy do spraw gospodarki wodnej współdziałają w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami kontroli, organami administracji publicznej, właściwymi w sprawach ochrony ludności oraz organizacjami społecznymi.”;
- 2) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) przekazywanie innym organom kontroli, właściwym organom administracji publicznej oraz organom właściwym w sprawach ochrony ludności informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli oraz działaniach pokontrolnych;”.

Art. 52.

W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i poz. 1236.) w art. 49 § 2 otrzymuje brzmienie:

- „§ 2. Jeżeli czynu określonego w § 1, dopuścił się żołnierz w czynnej służbie wojskowej, sąd - zamiast wymierzenia kary, zwraca się do właściwego dowódcy

jednostki wojskowej, który stosuje środki przewidziane w przepisach dotyczących żołnierzy.”.

Art. 53.

W ustawie o z dnia 18 kwietnia 2002 r. stanie klęski żywiołowej (Dz.U. 2017 poz. 1897.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej wójt (burmistrz, prezydent miasta) może podnieść gotowość podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia o ochronie ludności (Dz.U. Nr, poz.,)podlegających im organom bądź kierownikom, o których mowa w ust. 2.”;
- 2) w art. 10 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej starosta może podnieść gotowość podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia... o ochronie ludności, podlegających mu organom bądź kierownikom, o których mowa w ust. 2.”;
- 3) w art. 11 po ust 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej wojewoda może podnieść gotowość podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia.... o ochronie ludności, podlegających mu organom, o których mowa w ust. 2.”;
- 4) po art. 13 dodaje się art. 13a i art. 13b w brzmieniu:
„Art. 13a. Na wniosek wojewody bądź ministra, o którym mowa w art. 8 ust. 4, minister lub kierownik urzędu centralnego podnosi gotowość wszystkich bądź niektórych podległych mu lub przez niego nadzorowanych podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy o ochronie ludności i przekazuje je do dyspozycji organu kierującego działaniami, o których mowa w art. 8.
Art. 13b. Organ kierujący działaniami, o którym mowa w art. 8, przekazane mu do dyspozycji podmioty ochrony ludności może przekazać pod kierownictwo organu właściwego do zwalczania zagrożenia będącego podstawą wprowadzenia stanu klęski żywiołowej.”;
- 5) Art. 20 otrzymuje brzmienie:
„Art. 20. Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej stosuje się do osób fizycznych zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej, oraz odpowiednio do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej i podmiotów ochrony ludności, w których został podniesiony stan gotowości, z zastrzeżeniem art. 24 i art. 25.”.

Art. 54.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1932.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 13 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. W przypadku, gdy na wojewodę zostały nałożone obowiązki wyłączające jego ochronę wynikającą z art. 65. ust. 1 Protokołu Dodatkowego do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.), bądź z innych przyczyn nie może on realizować zadań obrony cywilnej, do realizacji tych zadań wojewoda upoważnia komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.”;

2) po art. 13 dodaje się art. 13 a – art. 13 e w brzmieniu:

„Art. 13 a. W czasie stanu wojennego starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) kieruje realizacją zadań obrony cywilnej na terenie powiatu.

Art.13 b. W przypadku, gdy na starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu) zostały nałożone obowiązki wyłączające jego ochronę wynikającą z art. 65. ust. 1 protokołu dodatkowego do konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.), bądź z innych przyczyn nie może on realizować zadań obrony cywilnej, do realizacji tych zadań starosta upoważnia komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 13 c. W czasie stanu wojennego wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje realizacją zadań obrony cywilnej na terenie gminy.

Art.13 d. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres działania wojewodów, starostów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) związanych z wykonywaniem i koordynowaniem realizacji zadań obrony cywilnej, w tym zasady kierowania organizacjami obrony cywilnej, mając na celu zapewnienie funkcjonowania organów i podmiotów ochrony ludności w czasie wojny,

Art. 13 e. Zadania ochrony ludności związane z zapewnieniem porządku publicznego na terenie miejscowości niebronionych i stref zdemilitaryzowanych oraz znajdujących się pod okupacją realizują odpowiednio komendanci powiatowi i wojewódzcy Policji na zasadach wynikających z przepisów prawa międzynarodowego.”.

Art. 55.

W ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 40 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jednostek wojskowych i innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej;”;

2) w art. 43 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zabronione jest umieszczanie plakatów i haseł dotyczących referendum na zewnątrz i wewnątrz budynków administracji rządowej i samorządowej oraz sądów, a także na terenie jednostek wojskowych oraz skoszarowanych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.”;

3) w art. 80 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) na terenie jednostek wojskowych i innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej bądź skoszarowanych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.”;

4) w art. 83 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Tej samej karze podlega, kto zbiera podpisy osób popierających wnioski, o którym mowa w ust. 1, na terenie jednostek wojskowych lub innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub skoszarowanych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.”.

Art. 56.

W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, 1162, 1621, 2270, 2317, 2445 oraz z 2022 r. poz. 91.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 71 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, służby przygotowawczej, służby kandydackiej, kontraktowej zawodowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, okresowej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie lub służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz służby zastępczej, a także służby w charakterze funkcjonariusza, o którym mowa w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;”;

2) w art. 73 w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) powołania i zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, służby przygotowawczej, służby kandydackiej, kontraktowej zawodowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, w tym poszczególnych dni w przypadku ćwiczeń wojskowych rotacyjnych, okresowej służby wojskowej lub służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz służby zastępczej, a także stawienia się i zwolnienia z ćwiczeń wojskowych rotacyjnych lub terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie;”.

Art. 57.

W ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5:

a) w ust. 2 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej a także zagrożeń mających wpływ na stan gotowości obronnej państwa, oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń;”;

b) w ust. 2 w pkt 3 po lit. l dodaje się lit. m – p w brzmieniu:

„m) sposób podniesienia gotowości podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia o ochronie ludności(Dz.U... Nr..., poz....),

n) sposób przekształcenia odpowiednich podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej, o których mowa w art. 22 ustawy z dnia o ochronie ludności,

o) wykazy, zadania i zasoby organizacji obrony cywilnej,

p) przedsięwzięcia określone w art. 21 ust.1 ustawy z dnia o ochronie ludności .”;

c) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Załączniki funkcjonalne, o których mowa w ust. 2 pkt 3 lit. m – p, sporządza się w wojewódzkich, powiatowych i gminnych planach zarządzania kryzysowego.”;

2) w art. 8 w ust. 3 uchyla się pkt 12.

Rozdział 14 Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 58.

1. W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy plany zarządzania kryzysowego, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, podlegają uzupełnieniu w zakresie określonym w art. 57 niniejszej ustawy.

2. Pierwsze programy ochrony ludności, o których mowa w art. 19 ust. 1 i ust. 8, podlegają przygotowaniu i zatwierdzeniu w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Organy ochrony ludności, o których mowa w art. 6 ust. 1, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy dokonają inwentaryzacji dotychczasowych zasobów obrony cywilnej, które mogą być wykorzystane w celu realizacji zadań ochrony ludności.

Art. 59.

1. Dotychczasowe zasoby Szefa Obrony Cywilnej Gminy stają się zasobami samorządu gminnego.
2. Dotychczasowe zasoby Szefa Obrony Cywilnej Powiatu stają się zasobami samorządu powiatowego.
3. Dotychczasowe zasoby Szefa Obrony Cywilnej Województwa stają się zasobami wojewody.
4. Dotychczasowe zasoby Szefa Obrony Cywilnej Kraju stają się zasobami Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej

Art. 60.

Traci moc dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych (Dz.U. Nr 23, poz. 93, z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1970 r. Nr 16, poz. 138, z 1983 r. Nr 44, poz. 200, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 590).

Art. 61.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W większości krajów Unii Europejskiej funkcjonują systemy bezpieczeństwa oparte o nowoczesne rozwiązania organizacyjno-prawne, obejmujące sferę ochrony ludności jako sposób przeciwdziałania niebezpieczeństwom wynikającym głównie z rozwoju cywilizacyjnego, anomalii pogodowych, zagrożeń terrorystycznych i innych. Potrzeba wdrożenia systemowych rozwiązań, ukierunkowanych na wykorzystanie istniejącego w państwie potencjału, zdolnego do podjęcia niezbędnych przedsięwzięć organizacyjnych, zapewnienia obywatelom poczucia bezpieczeństwa w ich codziennej rzeczywistości, a nie tylko na czas wojny, czemu głównie służy obrona cywilna, staje się dziś nieodzownym atrybutem sprawnego zarządzania bezpieczeństwem.

Stąd od wielu lat funkcjonuje nazwa „ochrona cywilna” bądź „ochrona ludności” jako całkiem nowe pojęcie, bo obejmujące swym znaczeniem znacznie szerszy zakres dotyczący zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom w każdym czasie i warunkach.

Także w naszym kraju podjęto prace nad zbudowaniem systemu prawa dotyczącego szeroko rozumianego bezpieczeństwa obywateli. Parlament rozpatrywał już kilkakrotnie projekty ustaw dotyczące ochrony ludności, lecz w każdym przypadku proces legislacji nie został zakończony.

Projekt ustawy o ochronie ludności jest ważnym krokiem w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa w obliczu współczesnych zagrożeń, zarówno w warunkach pokojowych, jak i w przypadku działań wojennych. System bezpieczeństwa państwa powinien zapewniać sprawne zapobieganie, planowanie i przeciwdziałanie skutkom zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu bez względu na ich źródło, z w sytuacji ich wystąpienia sprawną reakcją i wczesną realizacją zadań w zakresie odbudowy naruszonych zasobów. W sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi lub katastrofą naturalną czy spowodowaną przez człowieka, konieczne jest podjęcie tych samych przedsięwzięć, m.in.: ewakuacji ludności, udzielenia pomocy medycznej, zapewnienia poszkodowanej ludności podstawowych warunków przetrwania oraz zabezpieczenia mienia. Należy też zwrócić uwagę, że dotychczasowe uregulowania kładą nacisk na reagowanie (ustawy branżowe służb, inspekcji i straży) ewentualnie rozciągnięte na fazy przeciwdziałania i odbudowy (ustawa o zarządzaniu kryzysowym). Wszystkie te rozwiązania cechuje silna centralizacja z dominującą rolą administracji rządowej. Projektowana ustawa przesuwą punkt ciężkości w dziedzinie długofalowego kształtowania środowiska bezpieczeństwa, tak pojedynczych osób jak i społeczności lokalnych, na działania decentralizowane i dekoncentrowane, gdzie dominującą rolę pełnią samorządy terytorialne. Ale sprawne osiągnięcie zamierzonych celów będzie możliwe wyłącznie przy uwzględnieniu zasobów finansowych wynikających z partycypacji administracji rządowej w realizowaniu tych przedsięwzięć.

Z oceny faktycznego stanu przygotowania państwa do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom wynika potrzeba stworzenia jednolitych przepisów prawnych, w jasny sposób określających kompetencje władz, obowiązki obywateli oraz sposoby zwiększania świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony ludności. Istnieje potrzeba czytelnego określenia zadań ochrony ludności w kontekście obowiązujących ustaw: z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1893, 2368, 2469, z 2022 r. poz. 350), z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583), z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528, 583), z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547, 583), z 15 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2014 r. poz. 333, 915, z 2016 r. poz. 1954), z 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego

podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1932), z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261, 583) oraz z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).

Projekt ustawy ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów. Projekt ustawy kładzie duży nacisk na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie pożądanych zachowań w obliczu zagrożenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń.

W projekcie ustawy ochronę ludności definiuje się jako zespół działań podejmowanych przez właściwe organy władzy publicznej, podmioty ratownicze i komponent humanitarny jak też pojedynczych obywateli, które zmierzają do zapewnienia bezpieczeństwa społeczeństwu w sytuacji zagrożenia. Działania te powinny zminimalizować skutki zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu obywateli, ich mieniu i środowisku naturalnemu.

Proponowane w projekcie ustawy regulacje nie tworzą żadnych nowych struktur lecz wskazują aktualnie funkcjonujące struktury i organizacje, na których proponuje się oprzeć funkcjonowanie ochrony ludności. Określają one odpowiedzialność organów rządowych i samorządowych a ponadto służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów mających w zakresie swoich kompetencji zadania związane z ochroną ludności. Wszystkie te podmioty określone w projekcie ustawy oraz w innych przepisach prawa w projekcie ustawy określa się jako podmioty ochrony ludności, a organy właściwe w sprawach ochrony ludności jako organy ochrony ludności.

Ma być ona zatem również aktem prawnym porządkującym i integrującym wszelkie regulacje prawne w tej dziedzinie. Nie ingeruje natomiast w pragmatykę i kompetencje podmiotów realizujących zadania ochrony ludności określonych odrębnymi ustawami.

Podczas prac nad projektem ustawy dokonano przeglądu rozwiązań stosowanych w krajach europejskich, pod kątem możliwości ich wykorzystania, starając się dostosować polskie prawo do standardów stosowanych w UE uwzględniając fakt, że zadania ochrony ludności w UE pozostają w sferze wyłącznych kompetencji państw członkowskich UE. Władze krajowe dysponują zasobami i zdolnościami reagowania w sytuacjach zagrożeń, których mogą użyć dla wsparcia innych państw członkowskich lub krajów trzecich. Zadania UE to koordynowanie i wspieranie działań narodowych, zwłaszcza w przypadku operacji poza granicami Unii.

W związku z pojawieniem się nowych wyzwań dla bezpieczeństwa Europy (walka z terroryzmem, ochrona infrastruktury krytycznej, zagrożenie poważnymi katastrofami wywołanymi np. wystąpieniem silnych wiatrów i trąb powietrznych, konieczność usprawnienia transportu pomocy) w minionych latach podjęto szereg inicjatyw w celu wzmocnienia i ujednoczenia ochrony ludności na poziomie UE. Decyzją Rady z dnia 8 listopada 2007 r. dokonano przekształcenia wspólnotowego mechanizmu ochrony ludności. W ramach wszystkich filarów UE podjęto kroki zmierzające do wzmocnienia bezpieczeństwa obywateli Unii. W związku z tym zintensyfikowano współpracę interdyscyplinarną, zwłaszcza w zakresie europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony, ochrony zdrowia, zarządzania kryzysowego i walki z terroryzmem. W przyszłości można się spodziewać dalszego wzrostu znaczenia ochrony ludności na poziomie UE i bliższego związania tej problematyki z szeroko rozumianą polityką bezpieczeństwa Unii Europejskiej.

Uwzględniając podejmowane działania Unii Europejskiej w zakresie ochrony ludności, ułatwiające współpracę podczas operacji ochrony ludności a także założenie, że zaproponowane rozwiązania prawne powinny stworzyć warunki ochrony wszystkich

obywateli oraz osób przebywających na terytorium RP w każdej sytuacji zadania ochrony ludności w projektowanej ustawie oparto na następujących podstawowych zasadach:

- 1) troska o obywateli oraz osoby przebywające na terytorium RP jest obowiązkiem Państwa,
- 2) powinnością obywateli jest dbanie o własne bezpieczeństwo,
- 3) szczegółowa odpowiedzialność organów władzy publicznej regulowana jest przez przepisy prawa i wynika z kompetencji tych organów,
- 4) szeroko dostępna wiedza w zakresie bezpieczeństwa stanowi skuteczny sposób powszechności ochrony ludności,
- 5) organem sprawującym nadzór nad ochroną ludności w kraju jest minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- 6) w czasie wojny ochrona ludności podlegać będzie ochronie prawa międzynarodowego, wyrażonego w Protokole Dodatkowym I do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r., dotyczącym ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych,
- 7) regulacje powinny wzmocnić integrację struktur i systemów ratowniczych państwa poprzez posiadanie wspólnych centrów operacyjnych, bezpiecznego systemu łączności, a także wspólnych procedur ratowniczych,
- 8) stworzenie skutecznych mechanizmów współpracy międzynarodowej powinno zapewnić integrację podmiotów ochrony ludności, szczególnie z krajów UE,
- 9) systemy informowania, alarmowania i ostrzegania powinny być znane całemu społeczeństwu,
- 10) konieczność zwiększania aktywności społecznej m.in. poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych, humanitarnych, wolontariatu, pomocy społecznej w ich statutowej działalności,
- 11) organizowane przygotowanie działań w sferze ochrony ludności pozwalających na stworzenie programów poprawy bezpieczeństwa, które w ustawie nazwano programami ochrony ludności, będące zwieńczeniem starań organów państwa w zakresie ograniczania zagrożeń,
- 12) dotychczasowe zasoby obrony cywilnej stają się zasobami ochrony ludności.

Istotnym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest dobrze przygotowany i poinformowany obywatel, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności na temat zachowania się w sytuacjach zagrożenia jego życia bądź zdrowia, a także w zakresie ich zapobiegania, określając jego prawa i powinności.

W odniesieniu do istniejącego porządku prawnego projekt ustawy o ochronie ludności wprowadza jasny zakres zadań ochrony ludności, precyzuje kompetencje organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, służb i innych podmiotów, wprowadza nowe propozycje w odniesieniu do obrony cywilnej, reguluje w uporządkowany sposób zasady informowania, ostrzegania i alarmowania oraz prawa i powinności obywateli, jak również wprowadza nowe propozycje w zakresie edukacji i tworzenia programów ochrony ludności. Proponowane w projekcie ustawy zapisy nie tworzą żadnych nowych struktur, lecz wskazują już funkcjonujące struktury i organizacje. Należy zauważyć, że część zadań wymienionych w projekcie jest już realizowana na podstawie innych ustaw. Ich powtórzenie w zakresie przedmiotowym projektowanej regulacji nie ma na celu dublowania istniejących rozwiązań prawnych, lecz jest zabiegiem ułatwiającym zidentyfikowanie podmiotów ochrony ludności. Podmioty te podlegać będą szczególnym zasadom funkcjonowania w razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny stając się organizacjami obrony cywilnej w rozumieniu artykułu 61 pkt b) Protokołu Dodatkowego I do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.)

Projekt ustawy zawiera definicje ochrony ludności, programów ochrony ludności, zasobów, sytuacji zagrożenia oraz pomocy humanitarnej, wprowadzone w celu uporządkowania istniejącego stanu prawnego i faktycznego. W celu usprawnienia działania w przypadku zagrożenia oraz zwiększenia skuteczności działań przygotowawczych, projekt ustawy precyzuje kompetencje wszystkich podmiotów realizujących zadania ochrony ludności oraz definiuje konkretne zadania ochrony ludności w obliczu możliwości zaistnienia sytuacji zagrożenia oraz po jej wystąpieniu.

Projekt ustawy wskazuje organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności, wprowadzając określony podział zadań, zależności i możliwości współpracy na rzecz usprawnienia realizacji zadań ochrony ludności.

Wymaga podkreślenia, że wśród organów realizujących zadania w zakresie ochrony ludności szczególne miejsce zajmuje Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, instytucja spełniająca ważką rolę w NATO-wskim systemie bezpieczeństwa.

Projekt ustawy precyzuje obowiązki wójta, rady gminy, starosty, rady powiatu, samorządu województwa, wojewody oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sposób zapewniający efektywne działanie na każdym szczeblu i umożliwiający współpracę. Przewiduje również wspólną realizację zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządów terytorialnych). W konsekwencji konieczna jest zmiana ustawy o samorządzie powiatowym, gdzie istnieje zakaz realizacji przez powiat zadań będących zadaniami własnymi gminy.

W projekcie ustawy zawarto szczegółowe przepisy dotyczące zasad informowania, ostrzegania i alarmowania, które regulują obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w powyższe działania w celu usprawnienia ich realizacji oraz zapewnienia szybkiego przepływu kluczowych dla bezpieczeństwa informacji w sytuacji zagrożenia. Ponadto przepisy wskazują właściwe zachowania obywateli, wypełniając jeden z podstawowych celów projektu ustawy, jakim jest zwiększenie świadomości społeczeństwa.

Zaproponowano zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obywateli poprzez opracowywanie i wdrażanie przez poszczególne samorządy terytorialne wieloletnich programów ochrony ludności (programowanie na okresy pięcioletnie, z obowiązkiem corocznego weryfikowania). Programy mają na celu usystematyzowanie wiedzy na temat potrzeb, priorytetów, zadań i skutecznych sposobów ich realizacji. Projekt ustawy przewiduje, że programy tworzy się na szczeblu samorządu gminy, powiatu i województwa, jednocześnie dopuszczając nie tylko możliwość współpracy w tym zakresie na różnych szczeblach w celu wykorzystania potencjału wspólnych przedsięwzięć, ale wręcz tworzenia programów wspólnych.

W ramach zwiększania świadomości społeczeństwa projekt ustawy przewiduje promocję edukacji i szkoleń w zakresie zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń, wiedzy o zagrożeniach, sposobów zapobiegania zagrożeniom, zasad zachowania się w przypadku ich powstania oraz zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym. Z drugiej strony informowanie ludności o możliwości wystąpienia zagrożeń staje się obowiązkiem odpowiednich organów administracji publicznej.

Projekt ustawy precyzuje obowiązki odpowiednich podmiotów w dziedzinie zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia w sytuacji zagrożenia, w szczególności wskazując na niezbędne przedsięwzięcia w ramach odpowiedniego wykorzystania i adaptowania budowli oraz pozyskania środków transportu potrzebnych do ewakuacji. Przyjęto przy tym zasadę, że to właśnie poszczególne samorządy, w oparciu o analizę zagrożeń będą decydować o metodzie ochrony ludności przez skutkami możliwych zagrożeń, a zatem też o ilości i rodzaju budowli ochronnych. Zapis ten likwiduje lukę prawną polegającą na tym, że istnieje obowiązek planowania budowli ochronnych, ale nie ma organu, który by określał czy i w jakiej ilości takie budowle są niezbędne.

Na wypadek wystąpienia szczególnych okoliczności wymagających wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych, projekt przewiduje szczególną rolę i sposób funkcjonowania podmiotów ochrony ludności. W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej tym szczególnym trybem jest możliwość podwyższenia gotowości tychże podmiotów. Pozwoli to na ich skierowanie do dyspozycji organów właściwych do kierowania działaniami lub eliminacji zagrożenia z powodu którego stan taki został wprowadzony. W przypadku ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności będą przekształcane w organizacje obrony cywilnej. W tym celu projekt ustawy reguluje zasady przekształcania podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej oraz jej funkcjonowanie w warunkach wojennych. Tym samym projekt ustawy usuwa niejasności w dotychczasowym działaniu obrony cywilnej i zapewnia przystosowanie jej zadań do współczesnych zagrożeń.

Jednocześnie po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie pojawia się prawna ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna”. Obowiązek ochrony wynikający z prawa międzynarodowego do tej pory nie był realizowany. Art. 66 ust. 8 Protokołu Dodatkowego I z 1977 r. do Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 roku nakłada na państwa strony protokołu obowiązek „poczynienia niezbędnych kroków w celu ustanowienia kontroli używania międzynarodowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej oraz w celu zapobieżenia jego nadużywaniu i karania za nadużywanie”. Projektowana ustawa, w celu wykonania tego zobowiązania, wprowadza ochronę znaku obrony cywilnej na wzór ochrony ustanowionej w ustawie z dnia 16 listopada 1964 r. o Polskim Czerwonym Krzyżu (Dz. U. z 2019 r. poz. 179) dla znaku czerwonego krzyża.

Projekt ustawy reguluje również kwestie odszkodowań przysługujących z tytułu szkody poniesionej w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności lub udziałem w ich wykonywaniu. Regulacja ta powinna przyczynić się do proobywatelskich zachowań osób, które będą miały świadomość, że podejmując działania na rzecz ratowania życia, zdrowia i mienia mają zapewnioną pomoc ze strony państwa na wypadek poniesienia strat z tego tytułu.

W celu umożliwienia sprawnej realizacji zadań ochrony ludności przez wszystkie zaangażowane podmioty, projekt ustawy zawiera szczegółowe przepisy dotyczące finansowania ochrony ludności, zwłaszcza w zakresie utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności, utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności, wspierania działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych, szkolenia podmiotów ochrony ludności, przygotowań organizacyjnych struktur urzędów administracji publicznej oraz przygotowania obrony cywilnej.

Zaproponowane w projekcie ustawy zmiany w przepisach obowiązujących mają na celu przede wszystkim usunięcie niejasności w dotychczasowym porządku prawnym oraz ujednolicenie prawodawstwa w zakresie ochrony ludności. Proponowane zmiany zmierzają do właściwego umiejscowienia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w istniejącym systemie obronności państwa i w najnowszych rozwiązaniach prawnych dotyczących zarządzania kryzysowego i obrony Ojczyzny. Ponadto projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie czytelnego podziału kompetencji organów samorządu terytorialnego i umożliwienie wykonywania zadań ochrony ludności. Wszystkie zmiany prowadzą do harmonizacji obowiązującego prawa oraz dostosowania przepisów do współczesnych zagrożeń i usprawnienia reagowania.

Projektowana ustawa reguluje całość problematyki w sposób zadaniowy, przypisując organom oraz podmiotom odpowiedzialnym konkretne zadania i obowiązki. Dla administracji publicznej regulacje zapewnią czytelniejszy obraz kompetencji i odpowiedzialności.

Uporządkowana prawnie organizacja ochrony ludności zapewni niezbędną pomoc tam, gdzie społeczeństwo nie jest w stanie samo się ochronić, a więc tam gdzie skuteczną ochronę zapewni zorganizowana pomoc właściwych podmiotów ochrony ludności.

Poprzez stworzone mechanizmy znacznej poprawie powinna ulec jakość i skuteczność realizacji zadań ochrony ludności, o których mowa w projekcie ustawy. Ważnym efektem tych regulacji będzie również niezbędne uporządkowanie przepisów prawa, co powinno wpłynąć na proces zmiany zachowań społecznych, zwłaszcza w zakresie wzrostu społecznego zaangażowania i troski o własne bezpieczeństwo, a także oczekiwań pomocy od Państwa.

Projekt ustawy zapewni zaplanowaną i skuteczną oraz przewidywalną reakcję władz samorządowych, rządowych i administracyjnych państwa w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek kataklizmu, katastrofy, awarii związanej z koniecznością udzieleniem wsparcia i pomocy poszkodowanym lub ratownikom.

Finansowanie ochrony ludności

Wydatki budżetu państwa na obronę cywilną planowane są w części 42 budżetu państwa (sprawy wewnętrzne) dział 754 rozdział 75414 (obrona cywilna) realizowane przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz w części 85 (budżet wojewodów) dział 754 rozdział 75414 (obrona cywilna). Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat sporadycznie planowano środki na obronę cywilną w części 19 (budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe) dział 754 rozdział 75414 (obrona cywilna), części 24 (kultura i ochrona dziedzictwa narodowego) dział 754 rozdział 75414 (obrona cywilna), części 30 (oświata i wychowanie) dział 754 rozdział 75414 (obrona cywilna), przy czym i w tym przypadku należy je uznać za wręcz symboliczne. Wysokość planowanych w ustawach budżetowych środków na obronę cywilną w ostatnich 15 latach przedstawia poniższa tabela:

Rok	Część	Plan w tys. zł.
2008	19	58
	24	5
	42	895
	85	15410
2009	19	58
	24	23
	42	605
	85	10676
2010	19	43
	24	5
	42	116
	85	7497
2011	19	44
	24	10
	42	116
	85	7841
2012	19	45
	24	50
	30	2
	42	120
	85	7966
2013	19	45
	24	60
	30	1

	42	120
	85	7456
2014	19	40
	24	84
	30	10
	42	110
	85	6657
2015	19	40
	24	84
	30	11
	42	258
	85	6844
2016	19	12
	24	84
	30	11
	42	243
	85	7541
2017	19	5
	24	85
	42	275
	85	6843
2018	19	5
	24	40
	42	275
	85	7056
2019	19	5
	24	40
	42	550
	85	6931
2020	19	5
	24	30
	42	450
	85	8685
2021	19	5
	24	30
	42	450
	85	7339
2022	19	5
	24	30
	42	450
	85	8006

Zadania obrony cywilnej ujęte w dotychczas obowiązującej ustawie o powszechnym obowiązku obrony (ustawa utraciła moc w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny – Dz. U. poz. 655) nie były dostosowane do współczesnych wyzwań i zagrożeń, stąd też wydatki budżetu państwa na ten cel były ograniczane do minimum i były przeznaczane przez wojewodów na wydatki osobowe. Środki jakimi dysponował Szef Obrony Cywilnej Kraju praktycznie nie pozwalały na realizację jego zadań.

Z tego względu w projekcie ustawy przewidziano, że na finansowanie potrzeb w zakresie ochrony ludności będzie się przeznaczało corocznie wydatki z budżetu państwa w wysokości nie niższej niż 0,5 % Produktu Krajowego Brutto.

Projekt ustawy zakłada, że finansowanie ochrony ludności odbywać się będzie zarówno w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej, a także w ramach zadań własnych innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności na podstawie odrębnych przepisów.

Ustawa przewiduje możliwości partycypowania w kosztach samorządów, m.in. poprzez przekazywania środków z budżetu państwa na zadania zlecone, np. budowa systemu ostrzegania i alarmowania, tworzenia rezerw i zapasów, utrzymywania pomieszczeń ochronnych, magazynów. W celu ułatwienia finansowania działań ochrony ludności podczas katastrof i wypadków projektowana ustawa przewiduje rozwiązania, które pozwalają na skuteczną realizację zadań pomocowych i humanitarnych bez względu na właściwość miejscową (rzeczową) organów władzy publicznej i administracji.

Dotychczasowy budżet przekazywany na obronę cywilną przechodziłby w całości na zadania ochrony ludności realizowane przez organy określone w ustawie.

Wprowadzenie w życie ustawy o ochronie ludności umożliwi rozpoczęcie systemowego budowania rozwiązań organizacyjno-technicznych ochrony ludności poprzez corocznie zaplanowane na ten cel środki finansowe na konkretne zadania określone w ustawie. Należy bowiem zaznaczyć, że dotychczasowe finansowanie obrony cywilnej praktycznie nie dotyczyło zadań współcześnie rozumianej ochrony ludności, a wielkość środków planowana na ten cel przedstawiona powyżej była tylko obowiązkiem wynikającym z ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, praktycznie nienowelizowanej w swych głównych założeniach dotyczących obrony cywilnej od czasu jej powstania tj. 1967 roku.

Nie jest zatem możliwe bezkosztowe zrealizowanie zadań przewidywanych w ustawie i stworzenie nowoczesnego systemu ochrony ludności, pomimo, że oparto jej główne założenia na funkcjonujących w państwie podmiotach, co na pewno w znacznym zakresie obniża koszty jej wprowadzenia.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Zagadnienia ochrony ludności w wymiarze krajowym pozostają wyłączną kompetencją państw członkowskich Unii Europejskiej i nie są regulowane na szczeblu Wspólnoty. Regulacje zawarte w projekcie ustawy nie są objęte prawem Unii Europejskiej i nie podlegają obowiązkowi notyfikacji w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597)

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Uchwalenie ustawy będzie miało wpływ na sytuację wojewodów, starostów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), ministrów, a także podmiotów realizujących zadania ochrony ludności. W sposób szczególny projekt oddziałuje na obywateli tworząc podwaliny do budowania warunków systematycznej poprawy bezpieczeństwa, poczynając od potrzeb w tym zakresie na szczeblu gminnym, poprzez poszczególne stopnie organizacji państwa i jego administracji.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety

jednostek samorządu terytorialnego

Uchwalenie ustawy spowoduje niezbędne skutki finansowe dla budżetu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego. W wielu przypadkach koszty te są już ponoszone bo dotyczą całej sfery bezpieczeństwa realizowanej w zakresie zadań własnych rządu lub samorządu, a także zadań zleconych. Projekt ustawy porządkuje jedynie zakres finansowania zadań ochrony ludności, zapewniając zracjonalizowanie wydatków na ten cel corocznie ponoszonych przez wojewodów i Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a także pozostałych ministrów.

Uchwalenie ustawy nie zmusi samorządów do zwiększania wydatków na cele i zadania określone w ustawie lecz wskazuje i umożliwia budowanie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa swoim mieszkańcom w ramach swoich możliwości, a także z wykorzystaniem pomocy innych samorządów i organów państwa.

Najważniejsze zadania projektowanej ustawy, dla których należy zaplanować w budżecie państwa środki finansowe, dotyczą:

- 1) unowocześniania i utrzymywania systemu alarmowania i ostrzegania ludności
- 2) wsparcie organizacji pozarządowych w zakresie adekwatnym do występujących zagrożeń w zakresie:
 - a) przygotowania do działań ratowniczych,
 - b) udzielania pomocy humanitarnej, prawnej i psychologicznej;
- 3) przygotowanie programów edukacyjnych z zakresu ochrony ludności dla szkół i społeczeństwa;
- 4) utworzenie rezerwy celowej w budżetach wojewodów na odszkodowania za szkody poniesione w związku z udziałem w działaniach ratowniczych, a także na realizację pomocy dla społeczeństwa dotkniętego klęskami żywiołowymi;
- 5) zapewnienie etatów na przygotowanie do realizacji zadań wynikających z ustawy dla organów w ramach ich właściwości w sprawach ochrony ludności;
- 6) szkolenia z zakresu ochrony ludności dla organów administracji publicznej, dla podmiotów ochrony ludności.

3. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zmiana nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Proponowana zmiana będzie miała wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa regionów.